

Långsam uppfödning en lönsam modell

Slakt av köttrasstutar vid 30 månaders ålder ger bäst lönsamhet förutsatt att det finns naturbetesmark med möjlighet att kamma hem mycket miljöersättning. Trots att uppfödningen av dessa stutar tar dubbelt så lång tid som för ungtjurar, kan de högre kostnaderna kompenseras om man har miljöersättningar för skötsel av naturbetesmark med tillägg för särskilda värden alternativt för en stor areal per djur.

I många länder kastreras köttrasstutar och föds upp som stutar. Kastrering möjliggör att handjur kan hållas i stora och utbytbara grupper. Men den ger också en jämnare och bättre köttkvalitet eftersom stutar har mer intramuskulärt fett samt bättre mörhet, färg och lukt än tjurar.

Stutar växer långsamt

Stutar har dock en stor nackdel och det är att de har lägre tillväxtkapacitet och sämre fodereffektivitet än ungtjurar. Uppfödningen blir därmed längre och uppfödningkostnaderna högre. Dessutom har stutar, jämfört med tjurar, ett smalare viktintervall för när fettansättningen är lagom och slakttidpunkten därmed optimal. I Sverige i dag är det bara 8,5 procent av köttrastjurarna som kastreras. Statistik visar också att endast cirka 14 procent av de svenska köttrasstutarna som slak-

tas uppfyller rätt kvalitet. Många slaktas vid för låg vikt.

30 månaders stut lönsammast

Kan uppfödning av köttrasstutar, rent ekonomiskt, konkurrera med ungtjurar i Sverige och hur ska de i så fall födas upp? Det var den stora frågan som Anna Hessle, forskare vid SLU i Skara, ställde sig inför studien. Svaret är ja, de kan konkurrera. Men det handlar om gårdens förutsättningar och framför allt dess tillgång till naturbetesmarker.

Resultaten av studien visar på ytterligheter. Satsar man på intensiv uppfödning, som uppfödning av ungtjur, ska den vara väldigt intensiv. Satsar man istället på en extensiv form så ska den vara väldigt extensiv, i det här fallet stutar som slaktas vid 30 månaders ålder. På så vis hinner stutarna växa till sig. Mittemellanvarian-

”
Det jag blev mest förvånad över var att 30-månadersstutarna blev lönsammast.

terna med stutar för slakt vid 20 och 25 månaders ålder gav sämst ekonomiskt resultat.

Miljöersättning betalar sig

Om lantbrukare ska satsa på ungtjur eller 30-månaders stut hänger på om det finns naturbetesmarker med stora miljöersättningar eller inte. Det innebär i det här fallet att man antingen har tilläggsersättning för särskilda värden och/eller att betesmarken är lågavkastande så att varje djur hävdar en stor areal. Miljöersättningen kompenserar därmed

de ökade kostnaderna för dubbel vinterhållning som stutarna innebär jämfört med ungtjuren. Finns det däremot ingen naturbetesmark är den traditionella ungtjuren det mest konkurrenskraftiga valet.

– Det jag blev mest förvånad över var att 30-månadersstutarna blev lönsammast. De växte så långsamt, tyckte vi. Men det blev långnäsa åt oss. Innan studien trodde vi mest på att stutarna skulle födas upp så snabbt som möjligt under stallperioden, säger Anna Hessle.

Fyra grupper jämfördes

I försöket ingick 36 stutar och 15 tjurar. Kalvarna var av köttras med minst 75 procent charolais och de vägde i genomsnitt 290 kilo när studien inleddes. Studien genomfördes på Götala nöt- och lammköttscentrum under åren 2006–2008 och jämförde fyra uppfödningsskottmodeller:

- Intensiv stut med slakt vid 20 månader. Kort slutgödning efter andra betessäsongen.
- Medelintensiv stut med slakt vid 25 månader. Slutuppfödning med ensilage på stall efter andra betessäsongen.
- Extensiv stut med slakt vid 30 månader. Slakt från bete tidig höst efter tre betessäsonger.
- Ungtjur med slakt vid 15 månader. Traditionell inomhusuppfödning efter avvänjning.

Lantbrukare på hugget

Forskarnas förhoppning är att studien kan bistå med riktlinjer för uppfödning och därmed stärka lönsamheten hos producenterna, öka kvaliteten på svenskt köttraskött samt i viss mån utjämna tillförseln av köttraskött under året.

– Det finns ett antal lantbrukare som är på hugget och som räknar på att föda upp extensiva stutar. Allt handlar emellertid om hur förutsättningarna är på gården, säger Anna Hessle.

30 MÅNADERS KÖTTRASSTUTAR MED NATURBETE LÖNSAMT

Uppfödningsskottmodeller för köttrasstutar, H0550304

Delstudie 1: utfodring, tillväxt, slaktresultat och företagsekonomi

Studien fokuserade på foderkonsumtion, tillväxt och slaktkroppsegenskaper, liksom företagsekonomi vid olika produktionsförutsättningar. De fyra uppfödningsskottmodellerna för handjur av tung köttras som undersöktes var: Intensiv stut med slakt vid 20 månader och 640 kg levandevikt, medelintensiv stut med slakt vid 25 månader och 670 kg levandevikt, extensiv stut slaktad vid 30 månader och 670 kg levandevikt samt ungtjur för slakt vid 15 månader och 680 kg levandevikt.

Resultat

Jämförelsen mellan de olika uppfödningsskottmodellerna visar att 30-månadersstuten med tre betessäsonger var den mest lönsamma då man har naturbetesmarker antingen med tilläggsersättning för särskilda värden och/eller lågavkastande naturbetesmarker så att varje djur kan hävda stora arealer. Den traditionella ungtjuren är mest konkurrenskraftig om naturbetesmark saknas eller måste kompletteras med minst hälften åkermarksbeten. Mellanalternativen med intensivare uppfödda stutar som slaktas vid 20 eller 25 månaders ålder ger i samtliga fall sämst lönsamhet. Med lågavkastande bete menas cirka 1000 kilo torrsubstans per hektar, vilket motsvarar en beläggningsgrad på knappt ett djur per hektar.

Projektet har finansierats av Stiftelsen Lantbruksforskning inom köttprogrammet.

- » Ansvarig forskare: Anna Hessle, 0511-67143, anna.hessle@hnh.sl.se
- » Läs mer om projektet på www.lantbruksforskning.se/projektbanken

STIFTELSEN LANTBRUKSFORSKNING

Stiftelsen Lantbruksforskning, SLF, är böndernas egen forskningsstiftelse. SLF har som mål att skapa tillväxt och konkurrenskraft åt lantbruket genom att finansiera tillämpbar forskning. Medel till forskningen kommer från lantbrukarna själva. Den forskning som finansieras sträcker sig över cirka 15 olika program inom områdena växtodling, djur och företagande. Inom flera av programmen finns projekt med koppling till klimatfrågan. Forskningen har fokus på frågeställningar som inom snar framtid kan nå tillämpning i lantbruket samtidigt som den håller hög vetenskaplig kvalitet.

Stiftelsen Lantbruksforskning
Franzégatan 6
105 33 Stockholm
08-787 50 00
www.lantbruksforskning.se